

ע"פ 5233/17 - פלונית, פלונית נגד מדינת ישראל, סיווג היליך

בבית המשפט העליון

ע"פ 5233/17

כבוד הרשות ליאת בנמלן
1. פלונית
2. פלונית

לפני:
המערערות:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

סיווג היליך

החלטה

1. היליך נסוב על החלטות בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 29.11.2016 ומיום 28.5.2017, בהן הורה על חילוט של כלי רכב כסוד זמן במסגרת היליך פלילי המתנהל נגד בן הזוג של המערערת 1 - אביה של המערערת 2 וזאת מכוח סעיף 23 לחוק הלבנת הון, תש"ט-2000 (להלן: "חוק הלבנת הון") וסעיף 36 לפקודת הסמים המטוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: "פקודת הסמים המטוכנים") (סעיף 23 לחוק הלבנת הון מחייב את הוראות סעיפים 36 ג עד 36 י לפקודת הסמים המטוכנים).

המערערות השיבו על החלטות בדרכם של ערעור פלילי. המשיבה הגישה "תגובה לערעור" בה טענת היא כי יש לשנות את סיווגו לערעור אזרחי.

סוגיית הסיווג העברה לטיפולו (החלטה כב' השופט ע' פוגלמן מיום 4.7.2017). המערערות התבקשו להגיש עמדתן, והן טענות כי יש להוtier את סיווג היליך על כן.

עמוד 1

2. לאחר שיעינתי בכל החומר שלפני וشكلתי בדבר הגעתו למסקנה כי יש לקבל את עמדת המשיבה, ולהוראות על שינוי סיווג ההליך לערעור אזרחי.

זכות הערעור על החלטה בדבר חילוט זמני מכוח סעיף 36 לפקודת הסמים המסתוכנים קבוועה בסעיף-קטן (ד) המורה כי הערעור ידון בערצת הערעור (בית המשפט המחווי או העליון, לפי העניין) בפני שופט אחד. הוראה זו אינה מתייחסת מפורשת לזכותם של צדדים שלישיים הטוענים לזכות ברכוש להשיג על ההחלטה, ולמעשה גם מעמדם להשמע טענותיהם בערכאה הדיונית בשלב הדיון בצו הזמן אינו מעוגן בהוראות הדיון. אולם הטיעון מפיהם של אוטם טוענים לזכות מתאפשר בפועל בערכאה הדיונית מכוח "פרקтика מתקנת". פרקטיקה זו הוכרה בפסיקת, ובתווך בכך הוכרה גם זכותם של טוענים לזכות להשיג על החלטה בדבר חילוט זמני (ראו: בש"פ 6159/01 אבו עמר נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (25.8.2013)).

היות ומעמדם של טוענים לזכות לטען בערכאה הדיונית ולהגיש ערעור אינו מוסדר בדיון, הרי שמדובר לא קבווע בדיון מהו אופי ההליך הערורי אותו עליהם להגיש - פלילי או אזרחי - ונדרשת קביעה פסיקתית בעניין.

המערערות הפנו להחלטה התומכת בעמדתן לפיה יש לסואג את ההליך כפלילי (ההחלטה כב' הרשם י' מרצל בש"פ 5440/05 פלוני נ' מדינת ישראל (29.12.2005) (להלן: עניין פלוני)), ואילו המשיבה הפנמה להחלטה התומכת בעמדתה שלא כי יש לסואג את ההליך כאזרחי (ההחלטה כב' השופט י' עמית בש"פ 4852/14 מורגנשטרן נ' מדינת ישראל (8.6.2014) (להלן: עניין מורגנשטרן)).

בסוגיית הסיווג אכן קיימים שיקולים המושכים לכיוונים מנוגדים, שכן מן הצד האחד ההחלטה על חילוט זמני ניתנת לאחר הגשת כתוב אישום פלילי ובמסגרת ההליך הפלילי, מן הצד השני הטעון לזכות ברכוש" אינו נאשם בהליך פלילי וככל הזכות לה טוען הוא היא זכות אזרחית-קניינית בנכס. אולם בסופו של יומם דומה עניין כי המימד האזרחי גובר בהקשר דין על זה הפלילי, וכי ראוי לברר טענות בדבר זכויות קנייניות המועלות על ידי טוען לזכות ברכוש שאינו נאשם בדיון במסגרת ערעורית "אזרחית" מתאימה.

כפי שציינה המשיבה בגישה זו נקט כב' השופט י' עמית בהחלטה בעניין מורגנשטרן, בה קבע כי ערעור של טוען לזכות ברכוש על צו זמני מכוח הוראת סעיף 36 לפקודת הסמים המסתוכנים יש להגיש "בדרך שימושערירים על ההחלטה בעניין אזרחי", ואף קבע באותו עניין כי די בכך שהוגש ההליך של עיר פלילי לצד ערעור אזרחי כדי לדוחות את הערר (שם, פסקה 4. לסייע בהתאם להחלטה זו, בהסתמכת הצדדים, ראו למשל ע"פ 2966/17 אס. ארא. אקווד בע"מ נ' מדינת ישראל (8.5.2017)).

3. מסקנה זו מתיישבת היטב עם שיקולי אחידות והרמונייה בדיון, שכן בהוראות דין שונות ובפסיקת נקבע כי ערעור המוגש על ידי טוען לזכות ברכוש שחולט במסגרת הליך פלילי, תהיה בדרך של הגשת ערעור אזרחי. בעניין זה ניתן להפנות להוראות הבאות: (א) הוראת סעיף 36ה לפקודת הסמים המסתוכנים מורה כי ערעור המוגש על ידי הטוען לזכות ברכוש בגין החלטת חילוט שנינתה לאחר הרשות הנאשם בדיון תהיה "בדרך שימושערירים על ההחלטה בעניין אזרחי" (ראו למשל בש"פ 515/16 פלוני נ' מדינת ישראל (8.3.2016)); (ב) חילוט מכוח סעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי

(מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 (להלן: פקודת סדר הדין הפלילי). בפקודת סדר הדין הפלילי לא נקבעה דרך ההשגה על החלטה המורה על חילוט כאמור, אך בפסקה נקבע כי "פחות במרקם בהם הכירע בבית המשפט בשאלת זכותו האזרחיות הנטענת של המבקש (כגון, שדחה את טענותו שהוא בעלו של החפץ), הדרך הנאותה לתקיפות ההחלטה היא בהגשתו של ערעור אזרחי" (ע"פ 9/93 1982 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד מ-3(3) 1994, 247, 239 (1994)); (ג) הוראת סעיף 30 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, תשס"ג-2003 (להלן: חוק מאבק בארגוני פשיעה), הקובעת כי "על החלטה בדבר מתן צו חילוט לפי חוק זה, תיקונו או ביטולו ועל כל החלטה במסגרת הדיון בבקשת למתן צו זמני, ניתן לערער, בתוך 30 ימים מיום שהודיע לערער על מתן ההחלטה, לבית המשפט העליון בדרך שמעוררים על ההחלטה בעניין אזרחי...". [ההדגשה הוספה]. ככלומר כל ערעור, בין אם על חילוט קבוע ובין אם על סעיף זמני, יש להגיש ערעור אזרחי; (ד) השגה של טוען לזכות ברכוש אשר בית המשפט הורה על תפיסתו מכוח הוראת סעיף 104 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 - סעיף המKENה סמכות להורות על תפיסת נכסים של הנאשם שנמלט - יש להגיש ערעור אזרחי (ראו בש"פ 11/7925 לION נ' מדינת ישראל (30.8.2012)).

הנה כי כן, בדיון ובפסקה ניתן לראות מגמה ברורה לפיה הליך ערורי המוגש על ידי טוען לזכות, יש לסוג ערעור אזרחי. מגמה זו הגינה עימה, שכן כאמור לעיל ככל הזכות לה טוען אותו "טען לזכות ברכוש" היא זכות אזרחיית-קונינית בנכס.

כפי שציינו המערערות חלק מאותן הוראות או קביעות עניין בחילוט המאושר להרשעה בדיון, אולם אין סבורה כי בנסיבות זה, כשלעצמו, יש כדי להצדיק הבדיקה ביחס לדרך ההשגה (ועל כך ניתן למוד גם מן הסדר שנקבע בסעיף 30 לחוק מאבק בארגוני פשיעה). לטעמי ראוי לקבוע הסדר הרמוני - אשר אינו דורש הבדיקה ביחס להסדר החוקי מכוון ונערך החילוט (חוק מאבק בארגוני פשיעה, פקודת סדר הדין הפלילי או פקודת הסמים המסתוכנים), או ביחס לשלב הדיני בו התקבלה ההחלטה החילוט (טרם סיום ההליך הפלילי או לאחר סיומו), כך שהכללים הדיניים הקיימים בעניין יהיו אחידים (או בלשנו של כב' השופט כתוארו אז) א' גראניטס "ידיותים למשתמש", ראו: ע"א 7829/04 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ נ' פאן אל-א-סחר הבינלאומי פ.א. בע"מ (בפירוק), פסקה 15 (13.7.2008). "להרמונייה" בנוגע לדרך ההשגה המוגשת על ידי טוען לזכות ברכוש ראו גם ע"א 12/6892 69 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (28.5.2017)).

עוד אצין כי גם בהחלטה בש"פ 7440/05 פלוני נ' מדינת ישראל (29.12.2005), אליה הפנו המערערות, עמד כב' הרשם י' מרצל על כך שקיים שיקולים לכאן ולכאן בקביעת דרכי ההשגה, ואצין כי אחד השיקולים עליהם ביסס באופן עניין את מסקנותו בדבר סיווג ההליך כפלילי הוא מניעת הצורך להפריד בין ערעורו של הטוען לזכות לבין ערעורו של הנאשם עצמו. שיקול זה אינו רלבנטי במקרים כבעניינו בהם הערעור מוגש על ידי טוען לזכות בלבד ולא כרוך עימיו ערעור מטעם הנאשם (ואינו קובעת מסמורות לעניין הליכים "מעורבים" כאמור).

אשר לטענת המערערות לפיה ראוי לסוג את ההליך כפלילי בשל הצורך לבניו ב מהירות (למשל במקרה דין כיון שכל הרכיב עשויים להימכר), הרי שסיווג ההליך - כפלילי או אזרחי - אינו משליך בהכרח על " מהירות" הדיון (וויוצר כי בהתאם להוראת סעיף 36(ד) הערעורណון בפני דין יחיד ולא נדרש הרכב תלתא).

מכל הטעמים האמורים לעיל סבורה אני כי כאשר מוגש ההליך ערורי על ידי טוען לזכות ברכוש ומתבקשת הכרעה בשאלת זכותו האזרחיות בנכס, עליו להגיש ערעור אזרחי.

4. נוכח מסקنتי זו בבקשת המשיב לשנות את סיווגו של ההליך לערעור אזרחי מתකבלת.

המציאות מתבקשת לשנות את סיווג ההליך בהתאם.

כפועל ויצא של שינוי הסיווג על המערערות לשלם אגרה בשיעור הקבוע בדיון, ולהפקיד עירבון, אשר כפי המקובל בהיליכים כגון דא יועמד על סכום מותן של 6,000 ש"ח.

אגירה ועירבון כאמור ישתלמו ויופקדו עד ליום 26.7.2017.

המשיבה תגיש עיקרי טיעון בהתאם להחלטה מיום 29.6.2017 עד ליום 27.7.2017. לאחר הגשת עיקרי הטיעון ובכפוף לתשלום ולפקדה כאמור יועבר התקיק להמשר טיפול.

ההחלטה תתוארך בתיק השופט.

ניתנה היום, כ"ז בתמוז התשע"ז (20.7.2017).

ליאת בנמלן
רשות